

Literatura umístěná v IS je ke studiu povinná, ostatní níže uvedená literatura je doporučena. Okruhy témat ke zkoušce jsou orientační. Penzum prověřovaných znalostí vymezují **realizované přednášky a materiály v IS**.

+ **Magie**

Definice magie

Oblasti používání magie (4)

Sympatetická magie podle Frazera – vysvětlit

Homeopatická magie – vysvětlit

Kontaktní magie – vysvětlit

Lucien Lévy-Bruhl: charakteristika primitivní mentality a evropského myšlení (viz literatura v IS)

Kouzelnictví – vysvětlit pojem

Čarodějnictví – vysvětlit pojem

Rozdíl mezi kouzelnictvím a čarodějnictvím

I Religiozita – zkouška z problematiky na základě přednášek a literatury v IS-u; církevní rok na základě samostudia

Religiozita

Definice, výzkumy religiozity v české etnologii, témata a přístupy – hledání „lidovosti“ v problematice

Kulty

Definice, charakteristika, impulz k rozvoji kultů, teologické pojmosloví – světcům úcta, Panně Marii nejvyšší úcta, Bohu uctívání, proces zbožšťování, závěry tridentského koncilu, fáze vzniku kultů zázračných obrazů, formy šíření kultů, ostatky světců a jejich druhy, kult a jeho vnímání A. Václavíkem.

Doušek, Roman: *Mariánský poutník Matěj Chládek*. Národopisný věstník 20 (62), 2003, s. 5–14.

Vocelka, Karl: *Habsburská zbožnost a lidová zbožnost*. Folia Historica Bohemica 18, 1997, s. 225–239.

Festivita

Definice festivity, svátku, slavnosti, rituálu, charakteristika festivity, členění festivity, dvojí význam „poutě“, příklady projevů festivity.

Poutnictví

Definice, chronologické členění, specifika jednotlivých fází, členění poutí podle motivace, fáze barokních a lidových poutí, program na poutním místě.

Luboš Kafka: *Pouť*. In: Brouček, Stanislav – Jeřábek, Richard (eds.): *Lidová kultura*. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. 2. svazek. Praha – Brno 2007, s. 786–787.

Devocionálie

Definice, členění, vč. členění devočních ražeb a odličků, příklady – charakteristika jednotlivých druhů devocionálií.

Procházka, Karel – Přibík, Vladimír: *Náboženské medaile*. In: Národopisná výstava československá. 1895, s. 376–380. on-line: <http://tyfoza.no-ip.com/narvystava/index.htm>
Dvořáková, Hana: *Devocionálie*. In: Brouček, Stanislav – Jeřábek, Richard (eds.): Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. 2. svazek. Praha – Brno 2007, s. 136–137.

Škapulíř

Definice, odlišení „dvou“ škapulířů.

Růženec

Definice, odlišení dvou růženců – modliteb a počítadla.

Votivní předměty

Definice, formální členění, členění podle motivace.

Dvořáková, Hana: *Me tibi dedico. Votivní dary v okruhu lidové religiozity*. Brno 2000.
Štajnochr, Vítězslav: *Panna Maria Divotvůrkyně*. Uherské Hradiště 2000, s. 89–92.

Bratrstva

Definice, členění, historie, motivace ke vstupu, činnosti.

Mikulec, Jiří: *Barokní náboženská bratrstva v Čechách*. Praha 2000.

IS:

Roman Doušek: *Vznik nového poutního místa a kultu v režii venkovanů*. In: Roman Doušek – Daniel Drápala (eds.): Časové a prostorové souvislosti tradiční lidové kultury na Moravě. Brno, 2015, s. 75–79.

Roman Doušek: *Regulace náboženského chování venkovanů*. In: Roman Doušek – Daniel Drápala (eds.): Časové a prostorové souvislosti tradiční lidové kultury na Moravě. Brno, 2015, s. 115–120.

II Magie – zkouška z problematiky na základě přednášek a literatury v IS-u.

Definice magie, fáze zájmu o magii, členění magie, příklady jednotlivých kategorií, definice listů z nebe, délky Ježíše Krista, polykacích obrázků, lidé praktikující magii, existence magie na venkově.

Kafka, Luboš: *Délka Ježíše Krista*. In: Brouček, Stanislav – Jeřábek, Richard (eds.): Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. 2. svazek. Praha – Brno 2007, s. 125–126.

Petrtyl, Josef: *Kramářské pověrečné tisky a jejich sociální působení v druhé polovině 19. století*. ČE 7, 1959, s. 291–307.

Matiegka, Jindřich: *Lidové léčení*. In: Československá vlastivěda. Řada II. Národopis. Praha 1936, s. 300–340.

Štajnochr, Vítězslav: *Panna Maria Divotvůrkyně*. Uherské Hradiště 2000, s. 43–48.

IS:

Roman Doušek: *Magické předměty na českém venkově*. In: Alena Křížová a kol.: *Archaické jevy tradiční kultury na Moravě*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 161–176.

Roman Doušek: *Léčebné zařikávání*. In: Roman Doušek – Daniel Drápala (eds.): *Časové a prostorové souvislosti tradiční lidové kultury na Moravě*. Brno, 2015, s. 154–158.

III Vědění – zkouška z problematiky na základě materiálů v IS-u;

Definice a charakteristika knížek lidového čtení, lidových zpravodajských tisků a jejich členění do tří základních skupin s příkladem – definice a charakteristika kramářských písní a kalendářů.

IS:

Urban, Zdeněk: *Kalendář*. In: Brouček, Stanislav – Jeřábek, Richard (eds.): *Lidová kultura*. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. 2. svazek. Praha – Brno 2007, s. 345–346.

Scheybal, Josef V.: *Typy lidových zpravodajských tisků v devatenáctém století*. ČE 10, 1962, s. 265–280.

Traxler, Jiří: *Kramářská píseň*. In: Brouček, Stanislav – Jeřábek, Richard (eds.): *Lidová kultura*. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. 2. svazek. Praha – Brno 2007, s. 427–430.

Klímová, Dagmar: *Knížky lidového čtení*. In: Brouček, Stanislav – Jeřábek, Richard (eds.): *Lidová kultura*. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. 2. svazek. Praha – Brno 2007, s. 370–371.

Doplňující literatura ke studiu:

Čizmář, Josef: *Lidové lékařství v Československu I–II*. Brno 1946. (klasika)

Kafka, Luboš: *Dárek z poutí. Poutní a poutové umění*. Praha 2009. (devocionálie)

Mikulec, Jiří: *Náboženský život a barokní zbožnost v českých zemích*. Praha 2013. (kulty, festivity)

Matiegka, Jindřich: *Lidové léčení*. In: *Československá vlastivěda. Řada II. Národopis*. Praha 1936. (klasika)

Petráň, Josef a kol.: *Dějiny hmotné kultury. II. Kultura každodenního života od 16. do 18. století. 1–2*. Praha 1995–1997. (pojmy, poutnictví, festivity)

Procházka, Karel: *Lid český s hlediska prostonárodně-náboženského*. 1910. (klasika)

Royt, Jan: *Obraz a kult v Čechách 17 a 18. století*. Praha 1999. (kult, festivity, devocionálie)
Růžová zahrádka. Rukopisné modlitební knížky 18. a 19. století. Sbírka Jana Poše. Olomouc 2009. (rukopisné modlitební knížky)

Sot, Michael: *Poutnictví*. In: Le Goff, Jacques – Schmidt, Jean-Claude (eds.): *Encyklopedie středověku*. Praha 2002, s. 504–514. (poutnictví)

Stránská, Drahomíra: *Lidové obyčeje hospodářské*. NVČ 23–26, 1930–1932 (také samostatně – Praha 1933). (klasika)

Václavík, Antonín: *Výroční obyčeje a lidové umění*. Praha 1959. (klasika)

Zuber, Rudolf: *Osudy moravské církve v 18. století II*. Olomouc 2003. (pojmy, festivity, kult, poutnictví, bratrstva)

Kontexty:

van Dülmen, Richard: *Kultura a každodenní život v raném novověku. (16.–18. století). III. Náboženství, magie, osvícenství.* Praha 2006.

Kieckhefer, Richard: *Magie ve středověku.* Praha 2005.

Muchembled, Robert a kol.: *Magie a čarodějnictví v Evropě.* Praha 1997.

Ohler, Norbert: *Náboženské poutě ve středověku a novověku.* Praha 2002.